

Obilježavanje znamenitih datuma kroz nastavu prirode i društva

Čuljak, Laura

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:341645>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LAURA ČULJAK

**OBILJEŽAVANJE ZNAMENITIH DATUMA KROZ NASTAVU PRIRODE I
DRUŠTVA**

Diplomski rad

Pula, rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LAURA ČULJAK

**OBILJEŽAVANJE ZNAMENITIH DATUMA KROZ NASTAVU PRIRODE I
DRUŠTVA**

Diplomski rad

JMBAG: 0303057287, redoviti student

Studijski smjer: Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Predmet: Metodika nastave prirode i društva III.

Znanstveno područje: Prirodne znanosti

Znanstveno polje: Interdisciplinarne prirodne znanosti

Znanstvena grana: Metodike nastavnih predmeta prirodne znanosti

Mentor: doc. dr. sc. Ines Kovačić

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Laura Čuljak, kandidatkinja za magistru primarnog obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Laura Čuljak dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Obilježavanje znamenitih datuma kroz nastavu prirode i društva koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Zahvaljujem se svojoj mentorici doc.dr.sc. Ines Kovačić na razumijevanju i pomoći koju mi je pružila tijekom pisanja ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem se svojim prijateljima koji su mi uljepšali godine studiranja i života, beskrajno zahvalna što vas znam i imam. Hvala što ste vjerovali u mene čak i onda kada ja nisam!

Najviše se zahvaljujem baki i djedu koji su mi omogućili sve što je vodilo do ovog rada. Hvala Vam na strpljenju, ljubavi i podršci.

Zahvaljujem se samoj sebi što nisam odustala!

Hvala svima koji su bili tu, a najviše hvala onima koji nisu jer sam zbog njih danas baš tu gdje i želim biti!

Sadržaj

Uvod.....	1
Priroda i društvo.....	3
Kurikulum za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj.....	7
Znameniti datumi.....	10
Cilj rada.....	12
Obrada teme.....	13
Prikaz rezultata istraživanja.....	14
Znameniti datumi u kurikulumu za Prirodu i društvo od 1. do 4. razreda.....	14
Znameniti datumi u udžbeniku od 1. do 4. razreda.....	15
Metodički model obilježavanja Dana voda u nastavi Prirode i društva od 1. do 4. razreda.....	19
Nastavna priprema za 1. razred osnovne škole.....	20
Nastavna priprema za 2. razred osnovne škole.....	27
Nastavna priprema za 3. razred osnovne škole.....	33
Nastavna priprema za 4. razred osnovne škole.....	40
Rasprava.....	45
Zaključak.....	46
Literatura.....	47
Sažetak.....	49

Uvod

U današnjem modernom, suvremenom svijetu, sve češće se oslanjamo na tehnologiju i na sve ono što nam ona nosi. Kada pričamo o tehnologiji i internetu, znamo da nam je sve na dohvat ruke: svaka informacija, svaki datum, osoba, grad – sve što poželimo. Također, znamo da imamo mnoštvo tehnoloških opcija, a samo jedna od njih je „Kalendar“. Počele su i nove opcije poput podsjetnika koji bilježe svaki naš trenutak te nas na određene, bitne datume, podsjećaju na to. Možda nas podsjetite na rođendane naših bližnjih ili na neki događaj koji ne želimo zaboraviti.

Što se događa s događajima koji su se dogodili u prošlosti, a svake godine ih obilježavamo? Što se događa s događajima koji nam dolaze, a svake godine se obilježavaju u isto vrijeme poput Božića, Nove godine i sl. Zašto bismo memorirali datume koji bi se trebali obilježiti ako ne znamo pojedinosti tih datuma? Ti datumi se s razlogom nazivaju „znamenitim datumima“, jer su obilježili naše postojanje, a najčešće se radi o datumima važnim za nastanak naše Republike Hrvatske.

Škola kao ustanova pruža sve moguće materijale pomoću kojih unapređujemo svoj rast i razvoj u odgojno-obrazovnom smislu. Zadatak učitelja je, služeći se tim istim materijalima, pomno sve to predočiti učenicima od 1. razreda pa sve do kraja njihovog osnovnoškolskog obrazovanja.

S obzirom na to da se danas na tržištu nalazi puno nakladnika koji izdaju više udžbenika različitih autora, mogli bismo zaključiti kako u „moru“ svih tih udžbenika svaki učitelj može pronaći jedan po kojemu će se voditi te olakšati i sebi i učenicima bolje razumijevanje predstojećeg gradiva. Iako ponekad nije sve tako, učitelji sami odluče dodati/oduzeti određene informacije za koje oni smatraju da manjkaju ili da ih ima previše i nisu od velike važnosti.

„Priroda i društvo u osnovnoj školi nije tipičan nastavni predmet, nije ni odgojno-obrazovno područje, prije bi se moglo reći da je ukupnost sadržaja na temelju kojih učenici stječu znanja i osnovni pogled na stvarnost u cjelini.“ (Bezić, 1996:49).

Cilj našeg rada, kao učitelja, je iskoristiti svu kompletnost i ispunjenost ovog nastavnog predmeta te omogućiti našim učenicima doticaj sa što više novih, korisnih i

zanimljivih informacija. Uvesti naše učenike u svijet nepoznatog te im pružiti mogućnost napretka u svim poljima koje nam nudi predmet Priroda i društvo.

Tema ovog diplomskog rada je obilježavanje znamenitih datuma u nastavi prirode i društva. Cilj rada je analizirati zastupljenost obilježavanja znamenitih datuma u udžbenicima nastavi prirode i društva u Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo te usporediti zastupljenost u udžbenicima i u Kurikulumu.

Priroda i društvo

Za ljude, kao pojedince, možemo reći da ovise jedni o drugima, ali također možemo reći da ovise i o prirodi, isto kao što priroda ovisi o njima. Odnos je uzajaman, koliko dajemo, toliko i dobijemo nazad. Njegujući i brinući se za biljke i životinje koje nas okružuju osvještavamo sebe i druge oko nas da priroda pamti sve i da je trebamo štiti, a ne biti ti koji će je uništavati i razarati. Ljudska vrsta je od svojih ranih početaka u suživotu s prirodom; na njoj su obitavali, njezinim plodovima se hranili i nakon toliko godina i dalje ne možemo zamisliti život bez nje. Nakon što smo je, kao društvo, godinama uništavali i iskorištavali, a posljedice su vidljive diljem svijeta, polako dolazimo do saznanja da bez prirode i njezinih davanja ne možemo. Kako bi sačuvali to što je ostalo moramo čuvati nju – prirodu.

„Iz potrebe pukog preživljavanja, boreći se za goli život i opstanak, pračovjek koji se nalazio u vječnom kretanju, lutanju i težnji upoznao je životni prostor, stvarnost koja ga je okruživala, a time je stjecao praktično iskustvo i znanja o prirodnim pojavama i procesima.“ (Kostović-Vranješ, 2015:11).

Kao što je opisano u citatu, spoznaje o prirodi stare su koliko i čovječanstvo jer je čovjek tijekom svog života spoznao i otkrivao što sve postoji u prirodi, ali i društvu. Ne možemo niti usporediti život kojim se živjelo nekad s ovim koji se živi sad jer je sve uznapredovalo, a tome je zaslužno čovječanstvo svojim neprestanim otkrivanjima i napornim radom. S godinama možemo primijetiti kako je čovječanstvo unaprijedilo i poljoprivredu i industriju bez kojih danas ne bismo mogli opstati. Čovječanstvo je od skupljanja i lova hrane evoluiralo i došlo do proizvodnje hrane za svoje potrebe jer je populacija bivala sve veća.

Aristotel je također zaslužan za razvijanje prirode i društva. Davnih godina prije Krista, svojim znanstvenim istraživanjima, a ujedno je i jedan od prvih prirodoslovaca. Mnogi drugi znanstvenici i umjetnici poput Da Vincija, Komenskog, Lockeja, Rousseaua, Galilea i dr. utjecali su na razvitak Prirode kao nastavnog predmeta kakvog danas imamo u školama. Razne teorije raznih znanstvenika izmjenjivale su se tijekom godina, svatko od njih imao je određenu viziju kako bi kvalitetna nastava prirode i društva trebala izgledati pa je tako Komenski inzistirao na tome da se djeca u školi upoznaju i s materijalima iz prirode, a ne samo s riječima. Pestalozzi se također

zalagao za ideju spoznaje stvari odnosno motrenje stvari u prirodi oko njih, a s obzirom da je bio otac zorne nastave uveo je takve vježbe u nastavu te ih je nazvao zornom obukom (nastavom) (De Zan, 2005:33).

Tablica 1. Nastava prirode i društva u nastavnim planovima Hrvatske

Godina	Naziv nastavnog predmeta	Sati na tjedan			
		razred			
		1.	2.	3.	4.
1954.	Upoznavanje prirode i društva	3	3	4	5
1958.	Upoznavanje prirode i društva	3	3	3	-
	Upoznavanje društva	-	-	-	3
	Upoznavanje prirode	-	-	-	3
1964.	Upoznavanje prirode i društva	3	3	4	-
	Poznavanje društva	-	-	-	3
	Poznavanje prirode	-	-	-	3
1972.	Priroda i društvo	3	3	4	4
1984.	Priroda i društvo	3	3	4	4
1992.	Priroda i društvo	2	2	3	3

Na temelju podataka vidljivih u prikazanoj tablici 1 možemo vidjeti da se nastavni predmet Priroda i društvo u Hrvatskoj pojavljuje još od davne 1954. godine, ali pod drugačijim nazivom kakvim ga znamo danas – Upoznavanje prirode i društva. S godinama možemo vidjeti kako se naziv modificirao dok u konačnici 1972. godine predmet i službeno nije postojao pod nazivom Priroda i društvo.

De Zan (2005:40) kaže kako se u nastavu tijekom 18. stoljeća postupno uvodio stvarni nastavni predmet poput prirodoslovlja, zemljopisa i povijesti. Prvi udžbenik izdan je u Zagrebu 1850. godine, a vezan je za prirodoslovne znanosti, iako je autor

nepoznat. Udžbenik *Naravopisje za porabu gimnazialnih učionica u Hrvatskoj i Slavoniji* 1853. objavljen je i kao udžbenik za osnovne škole *Početno naravoslovlje za porabu nižih zavodah i samouke*.

„Zadaće su nastave prirode i društva:

- razvijati zanimanje za spoznavanje zakonitosti o prirodi u društvu;
- sustavno utjecati na razvoj svih psihičkih sposobnosti; sadržajima prirode i društva valja utjecati na razvoj određenih sposobnosti ponajprije na razvoj sposobnosti promatranja, opisivanja, zaključivanja, uspoređivanja i dr.;
- učenike naučiti uporabi različitih izvora znanja (primarnim i sekundarnim);
- razvijati sposobnost snalaženja u prostoru i vremenu;
- utjecati na usvajanje i bogaćenje aktivna rječnika;
- sustavno i planski utjecati na oblikovanje higijensko-zdravstvenih, kulturnih, djelatnih i prometnih navika;
- upoznati učenike s temeljitim načelima ekologije kao znanosti o odnosu organizma prema okolišu i potrebom o zaštiti prirode;
- utjecati na oblikovanje moralnih vrednota;
- utjecati na razvijanje osjećaja pripadnosti svojoj domovini Hrvatskoj i svojem hrvatskom narodu.“ (Bezić, 1996:23).

Bezić (1997) napominje kako nastavni predmet Priroda i društvo ima obilježja po kojima se razlikuje od drugih nastavnih predmeta u osnovnoj školi. On smatra da je Priroda i društvo kao nastavni predmet kompleksan jer se učenici upoznaju s osnovnim prirodnim i društvenim pojavama. Također, nadodaje, da se nastavni predmet Priroda i društvo temelji na načelu zavičajnosti jer ga možemo promatrati s tri stajališta: sadržaja, prostora i vremena.

„Temeljni pojmovi metodike nastave prirode i društva jesu: predmet i zadaća metodike, metodologija metodike, nastavni predmet priroda i društvo u osnovnoj školi, sadržaji nastave, pedagoško-psihološko-didaktička utemeljenost nastave, spoznajni proces u nastavi, specifičnosti nastavnog procesa u nastavi prirode i društva, uvođenje učenika u početno prirodoslovlje, prostor i snalaženje u njemu, poimanje vremena i

snalaženje u njemu, materijalno-tehnička osnova nastave, socijalni oblici rada, nastavne metode, strategije i njihova primjena u nastavi, izvanučionička nastava, pripremanje učitelja za nastavu, vrednovanje rezultata rada, izvannastavna djelatnost, dodatna i dopunska nastava u nastavi prirode i društva.“ (De Zan, 2005:16).

Bezić (1996) navodi sadržaje nastavnog predmeta Prirode i društva koji se obrađuju u osnovnoj školi od 1. do 4. razreda. Opisuje da se u 1. razredu obrađuju sljedeći sadržaji: Škola, Dom i obitelj, Naše mjesto, Učenik u prometu, Vrijeme, Prostor, Priroda, Gospodarstvo, Naše tijelo i zdravlje, Kultura življenja te prigodne teme kao zadnja cjelina. Nakon što učenici krenu s gradivom 2. razreda, gradivo se razgranjuje, a sadržaji su prošireni: Osnovna prirodno-zemljopisna obilježja zavičaja, Rodbina i svojta, Snalaženje u prostoru, Priroda, Gospodarstvo u zavičaju, Prometni odgoj, Snalaženje u vremenu, Naše tijelo i zdravlje, Kultura življenja te prigodne teme. S početkom 3. razreda objedinjuje se dosad naučeno u 1. i 2. razredu, a sadržaji se opet proširuju: Snalaženje u prostoru, Kartografska pismenost, Upoznavanje i istraživanje prirode, Snalaženje u vremenu, Osnovna zemljopisna obilježja zavičajne regije, Vode u zavičaju i njihovo značenje, Klima i životne zajednice zavičajne regije, Gospodarstvo zavičajne regije, Promet, Gradsko središte zavičajne regije i Naše zdravlje. Sadržaji u 4. razredu se dijele na 4 cjeline: A. Prirodoslovlje, B. Zemljopisna obilježja domovine Hrvatske, C. Iz prošlosti domovine Hrvatske i D. Hrvatska suverena i samostalna država.

Možemo zaključiti da se učenici sa znamenitim datumima upoznaju u 1. razredu kroz sadržaj pod nazivom „Prigodne teme“. Taj isti sadržaj nastavlja se i u 2. razredu kako bi se učenici upoznali s datumima koje slavimo i pamtimo u Republici Hrvatskoj. S obzirom da se u 3. razredu polako kreću doticati Republike Hrvatske i njene povijesti, tu se također upoznaju s bitnim datumima važnim za postojanje naše Republike Hrvatske, kakvu ju znamo danas, poput Dana neovisnosti (25. lipnja), Dana državnosti (30. svibnja) i sl.

Kurikulum za nastavni predmet Priroda i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj

Previšić (2007) tvrdi kako je kurikulum u odgojno-obrazovnom i školskom sustavu relativno nov pristup formalnom i neformalnom učenju. Kurikulum možemo opisati kao neki proces, tijek i slijed događaja: planiranje – organizacija – izvođenje – kontrola. On smatra da fleksibilno planiranje procesa učenja i obrazovanja predvodi kurikulum s obzirom da je pouzdan, precizan i optimalan te je ciljno usmjeren na odgoj i obrazovanje.

„Priroda i društvo interdisciplinaran je nastavni predmet koji integrira znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkoga i tehničko-informatičkoga područja“ (MZO, 2019:4).

Priroda i društvo je nastavni predmet koji je, zbog svoje interdiscipliniranosti, omiljen većini učenika. Možemo reći da je to jedan od temeljnih nastavnih predmeta u kojem odgoj i obrazovanje ima veliku ulogu u daljnjem obrazovanju djece. Predmet priroda i društvo učenicima nižih razreda pridonosi tako što razvija njihovu intelektualnu, društvenu i socijalnu razinu. „Poticanjem prirodne radoznalosti, želje za učenjem i otkrivanjem svijeta oko sebe, učenik razvija zanimanje za prirodne i društvene pojave i odnose, usvaja ključna znanja i koncepte navedenih područja te razvija vještine i stavove za promišljen, aktivan i odgovoran osobni doprinos zajednici. (MZO, 2019:4).“

Učenje i poučavanje prirode i društva kao nastavnog predmeta sa svim svojim sadržajima opsežno je i detaljno, a glavni cilj poučavanja je probuditi radoznalost i zainteresiranost učenika za nastavni predmet; aktiviranje želje za učenjem i saznavanjem nekih novih neotkrivenih stvari. Svaki koncept nastavnog predmeta Priroda i društvo, od 1. do 4. razreda, priprema učenika na život koji ga čeka. Pomaže mu da shvati svoju okolinu te ljude oko sebe i time ga priprema za život u zajednici.

„Učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Priroda i društvo usmjerava učenika na:

- postavljanje pitanja o prirodi i promjenama koje se zbivaju oko nas

- otkrivanje povezanosti i međuovisnosti procesa i pojava u prirodnome i društvenome okružju
- istraživanje i brigu za svijet u kojemu živi
- spoznavanje sebe i odnosa čovjeka prema drugima i prema okolišu
- informiranje, kritičko mišljenje i odgovorno djelovanje
- poštivanje jednakosti i prava svih ljudi te prihvaćanje različitosti“ (MZO, 2019:4).

Marsh (1994:49) smatra da bi učenici trebali sudjelovati u odlučivanju o kurikulumu. Navodi razloge za i protiv sudjelovanja učenika u toj odluci. Neki od razloga za sudjelovanje su:

- učenici nisu samo oni koji „dobivaju“ kurikulum; oni se njime počinju baviti te mogu postati njegovi aktivni pokretači i odzivači.
- učenici zauzimaju vodeće položaje primjerice u sportskim klubovima. Razvili su vještine uspješnog vođenja i komuniciranja, pa su se tako osposobili za uspješno sudjelovanje u aktivnostima što se odnosi na planiranje kurikuluma.

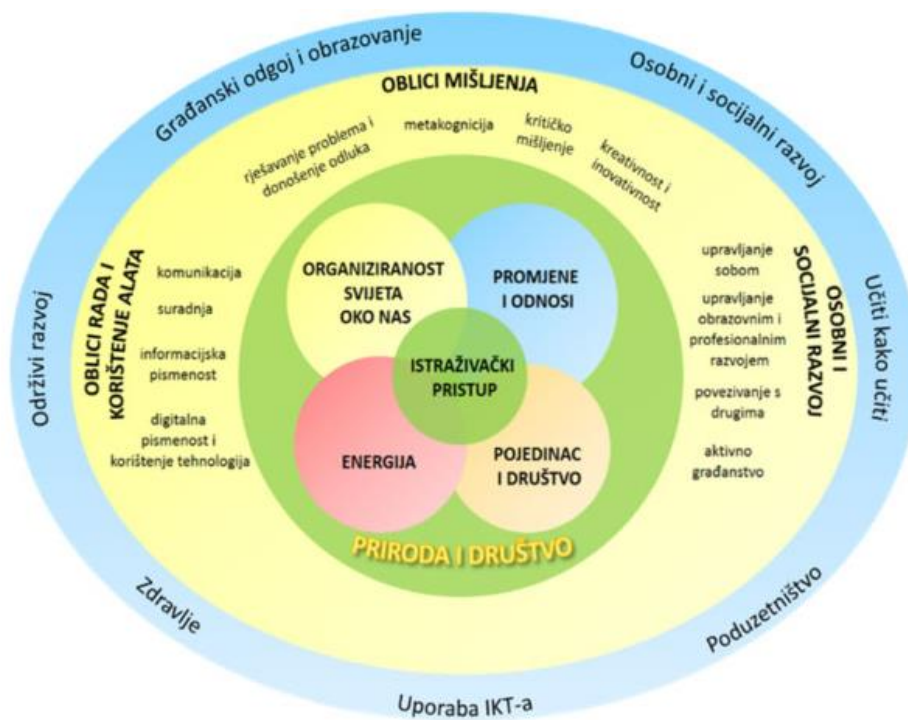
Najvažniji od svih navedenih razloga je taj da dozvolom učenicima pokazujemo da su aktivni sudionici te tako kolegijalnost između učenika i nastavnika postaje mnogo izraženija.

Neki od razloga protiv sudjelovanja su:

- odlučivanje bi trebalo prepustiti stručnjacima. Nastavnici se intenzivno osposobljuju na područjima poput razvoja djeteta i načina učenja, filozofije, mjerenja u obrazovanju, predmetnih metoda.
- nema smisla poticati učenike na sudjelovanje u planiranju kurikuluma ako, zapravo, ne postoji provediva alternativa školskom programu koji je usmjeren na udžbenik i ispit.

Kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo obuhvaća 4 koncepta a to su: Organiziranost svijeta oko nas (oznaka A), Promjene i odnosi (oznaka B), Pojedinaac i

društvo (oznaka C) te Energija (oznaka D). Na slici 1 možemo vidjeti shematski prikaz kurikuluma za nastavni predmet Priroda i društvo. Koncepti se nalaze u sredini shematskog prikaza, a ono što objedinjuje ova 4 koncepta je Istraživački pristup. S obzirom da je uloga nastavnog predmeta Priroda i društvo poticati učeničku radoznalost i znatiželju za znanjem, ali i otkrivanjem novih stvari, vrlo je važan metodološki pristup koji je nazvan Istraživački pristup. Istraživačkim pristupom učenici obogaćuju i proširuju svoje dosadašnje znanje pomoću promatranja, uspoređivanja, prikupljanja informacija i sl. Na shematskom prikazu možemo vidjeti pojmove koji se nalaze u plavom području – to su međupredmetne teme: Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Poduzetništvo, Uporaba IKT-a, Zdravlje te Održivi razvoj.

Slika 1. Organizacija kurikuluma nastavnog predmeta Priroda i društvo

Znameniti datumi

U literaturi čija je tematika povezana s obrazovanjem, a osobito osnovnoškolskim, mogu se pronaći brojni znameniti datumi koji su preporučeni učiteljima za obilježavanje tijekom školske godine (Tablica 2).

Tablica 2. Znameniti datumi

RUJAN	10. rujna – <i>Svjetski dan prve pomoći</i> 23. rujna – <i>Dan Europske baštine</i>
LISTOPAD	2. listopada – <i>Svjetski dan domaćih životinja</i> 6. listopada – <i>Međunarodni dan zaštite staništa</i> 10. listopada – <i>Dan zahvalnosti za plodove zemlje</i> 16. listopada – <i>Dani kruha</i>
STUDENI	1. studenoga – <i>Dan svih svetih</i> 18. studenoga – <i>Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje</i> 20. studenoga – <i>Međunarodni dan dječjih prava</i> 25. studenoga – <i>Svjetski dan borbe protiv nasilja nad životinjama</i>
PROSINAC	24. prosinca - <i>Badnjak</i> 25. prosinca – <i>Božić</i>
SIJEČANJ	1. siječnja – <i>Nova godina</i>
VELJAČA	2. veljače – <i>Međunarodni dan zaštite močvara</i> 28. veljače – <i>Nacionalni dan znanosti o okolišu</i> Drugi utorak u veljači – <i>Dan sigurnijeg interneta</i>
OŽUJAK	14. ožujka – <i>Međunarodni dan rijeka</i> 21. ožujka – <i>Svjetski dan šuma</i> 22. ožujka – <i>Svjetski dan voda</i>
TRAVANJ	4. travnja - <i>Uskrs</i> 7. travnja – <i>Svjetski dan zdravlja</i> 22. travnja – <i>Dan planeta Zemlje</i> 26. travnja – <i>Dan obnovljivih izvora energije</i>

SVIBANJ	<p>3. svibnja – <i>Dan Sunca</i></p> <p>9. svibnja – <i>Dan Europe</i></p> <p>22. svibnja – <i>Dan zaštite prirode Republike Hrvatske</i> - <i>Svjetski dan biološke raznolikosti</i></p> <p>24. svibnja – <i>Europski dan parkova</i></p> <p>30. svibnja – <i>Dan državnosti</i></p>
LIPANJ	<p>5. lipnja – <i>Svjetski dan zaštite okoliša</i></p> <p>8. lipnja – <i>Svjetski dan planinske prirode</i></p> <p>22. lipnja – <i>Dan antifašističke borbe</i></p> <p>25. lipnja – <i>Dan neovisnosti</i></p>
SRPANJ	<p>1. srpnja – <i>Republika Hrvatska postaje članica Europske unije</i></p>
KOLOVOZ	<p>5. kolovoza – <i>Dan pobjede i domovinske zahvalnosti</i> - <i>Dan hrvatskih branitelja</i></p>

Cilj rada

Cilj ovog diplomskog rada je:

1. utvrditi zastupljenost znamenitih datuma u Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo
2. usporediti prisutnost znamenitih datuma u udžbenicima za nastavni predmet Priroda i društvo od 1. do 4. razreda
3. predložiti obilježavanje Dana voda u nastavi Prirode i društva od 1. do 4. razreda

Obrada teme

Analiziran je Kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo (MZO, 2019) te u odnosu na analizirane udžbenike nakladnika Školska knjiga, Profil Klett te Alfe.

S obzirom da djeca svakodnevno proširuju svoje znanje raznim novim informacijama, znameniti datumi/dani trebali bi se proširiti te njihova zastupljenost u udžbenicima može biti prikazana kao posebna cjelina u udžbeniku ili radnoj bilježnici. Na kraju svakog udžbenika, ili e-udžbenika, kojeg većina nakladnika ima uz tiskani primjerak bi se mogao umetnuti prikaz, recimo to najvažnijih, znamenitih datuma/dana s oznakom datuma i natuknicom u kojoj kratko objašnjavaju po čemu je baš taj datum/dan znamenit.

Prikaz rezultata istraživanja

U daljnjem tekstu prikazani su rezultati analize zastupljenosti obrade znamenitih datuma u udžbenicima iz nastavnog predmeta Priroda i društva te zastupljenost obrade znamenitih datuma u Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo. Rezultati zastupljenosti u udžbenicima su dobiveni analizom udžbenika iz Prirode i društva od 1. do 4. razreda. Izdavačke kuće čiji udžbenici su korišteni za ovo istraživanje su Školska knjiga, Profil Klett i Alfa. Rezultati zastupljenosti u Kurikulumu dobiveni su analizom Kurikuluma za nastavni predmet Priroda i društvo. Dobiveni rezultati istraživanja su raspoređeni u tablicama koje su prikazane u daljnjem tekstu te su ukratko objašnjene.

Znameniti datumi u Kurikulumu za Prirodu i društvo od 1. do 4. razreda

U Kurikulumu za 1. razred (70 sati godišnje) spominje se samo obilježavanje znamenitih datuma/dana za Godišnja doba.

U Kurikulumu za 2. razred (70 sati godišnje) spominje se služenje kalendarom te izrađivanje vremenske crte što je jako korisno kada pričamo o obilježavanju znamenitih datuma/dana. Spominje se također i briga o očuvanju i zaštiti voda zavičaja i sl. Koncept C (Pojedinaac i društvo) uključuje i obilježavanje državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja.

U Kurikulumu za 3. razred (70 sati godišnje) spominje se kako učenik istražuje slijed značajnih događaja svog zavičaja. Također se spominje i odgovornost prema okolišu gdje učenici mogu izraditi npr. pročišćivač za vodu i sl. što možemo povezati sa obilježavanjem Dana voda. U konceptu C (Pojedinaac i društvo) spominje se obilježavanje državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja.

U Kurikulumu za 4. razred (105 sati godišnje) učenici zaključuju o značenju i obilježavanju državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja.

Znameniti datumi u udžbeniku od 1. do 4. razreda

Iz tablice je vidljivo da se u udžbenicima za 1. razred odmah počinju spominjati znameniti datumi, a najčešće započinje godišnjim dobima. Datumi koji se obilježavaju su Dani kruha, Dan neovisnosti te blagdani Božić i Uskrs. Sva 3 udžbenika imaju bar po jedno obilježavanje državnog praznika, blagdana i/ili značajnih datuma/dana.

Tablica 3. Zastupljenost znamenitih datuma/dana u 1. razredu

1. razred	Udžbenik	Nastavna cjelina/tema	Znameniti datumi
ŠKOLSKA KNJIGA	Istražujemo naš svijet 1 (2021.)	Promjene u prirodi Blagdani	Godišnja doba Dani kruha Božić Uskrs Dan državnosti
PROFIL KLETT	Pogled u svijet 1 (2020.)	Blagi dan – Blagdan Godišnja doba	Dani kruha Dan neovisnosti Božić Uskrs Dan neovisnosti Početak, trajanje i kraj godišnjeg doba
ALFA	Priroda, društvo i ja 1 (2019.)	Godišnja doba Dani koje slavimo	Godišnja doba Dani kruha Sveti Nikola Božić Uskrs Dan neovisnosti

Iz tablice možemo vidjeti da udžbenik nakladnika Školska knjiga ima najveću zastupljenost znamenitih datuma/dana. S obzirom na usporedbu njihovog udžbenika za 1. razred, možemo zaključiti da je sadržaj od prošle godine ponovljen i utvrđen, ali i proširen s danima koji obilježavaju Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, kako bi i trebalo biti svake sljedeće nastavne godine.

Tablica 4. Zastupljenost znamenitih datuma/dana u 2. razredu

2. razred	Udžbenik	Nastavna cjelina/tema	Znameniti datumi
ŠKOLSKA KNJIGA	Istražujemo naš svijet 2 (2021.)	Promjene u prirodi Blagdani	Jesen, Zima, Proljeće, Ljeto Dani kruha Božić i Nova godina Uskrs Dan državnosti Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje
PROFIL KLETT	Pogled u svijet 2 (2020.)	Jesen, Zima, Proljeće, Ljeto Božić Dani kruha Uskrs Dan državnosti	Jesen, Zima, Proljeće, Ljeto Božić Dani kruha Uskrs Dan državnosti
			Jesen, Zima, Proljeće, Ljeto

ALFA	Priroda, društvo i ja 2 (2019.)	Godišnja doba Brinem o sebi i okolišu Dani koje slavimo	Svjetski dan voda Dan neovisnosti i Dan državnosti Božić i Nova godina Uskrs
------	---------------------------------	---	--

Na kraju udžbenika Pogled u svijet 3 nalazi se procjena znanja cjelokupnog gradiva, iako se tijekom cijelog udžbenika ne spominje obilježavanje niti jednog znamenitog datuma, oni su ipak stavili da učenici procjene svoje znanje vezano za to gradivo: Sudjelujem u obilježavanju događaja i blagdana.; Imenujem blagdane i praznike koji se obilježavaju u mome domu.

Tablica 5. Zastupljenost znamenitih datuma/dana u 3. razredu

3. razred	Udžbenik	Nastavna cjelina/tema	Znameniti datumi
ŠKOLSKA KNJIGA	Istražujemo naš svijet 3 (2021.)	-	-
PROFIL KLETT	Pogled u svijet 3 (2020.)	-	-
ALFA	Priroda, društvo i ja 3 (2019.)	-	-

Iz prikazane tablice možemo zaključiti da se učenicima u više nastavnih tema/cjelina spominju znameniti datumi/dani koji, tijekom dosadašnjeg obrazovanja kroz prva 3 razreda, nisu toliko spomenuti. Možemo primijetiti da se gradivo razgranalo te da učenici usvajaju dosta novih pojmova odnosno znamenitih datuma vezanih za Hrvatsku u Europskoj uniji kao primjerice Dan Europe, Dan antifašističke borbe, Republika Hrvatska postaje članica EU, ali i one vezane za hrvatsku povijest tijekom Domovinskog rata kao što je primjerice Dan hrvatskih branitelja.

Tablica 6. Zastupljenost znamenitih datuma/dana u 4. razredu

4. razred	Udžbenik	Nastavna cjelina/tema	Znameniti datumi
ŠKOLSKA KNJIGA	Istražujemo naš svijet 4 (2021.)	Samostalna Republika Hrvatska u Hrvatska Europskoj uniji	Dan državnosti Dan neovisnosti Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje Dan Europe
PROFIL KLETT	Pogled u svijet 4 (2020.)	Svjetlost i toplina Republika Hrvatska RH – Dio Europske unije Samostalna Hrvatska	Godišnja doba Dan državnosti Dan Europe Dan antifašističke borbe RH članica EU Dan pobjede i domovinske zahvalnosti; Dan hrvatskih branitelja
			Nova godina Uskrs Dan državnosti

ALFA	Priroda, društvo i ja 4 (2019.)	Državni blagdani Digitalno okruženje i digitalni trag	Dan antifašističke borbe Dan pobjede i domovinske zahvalnosti; Dan hrvatskih branitelja Svi sveti Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje Božić Dan sigurnijeg interneta
------	------------------------------------	---	---

Metodički model obilježavanja Dana voda u nastavi Prirode i društva od 1. do 4. razreda

Nastavna priprema za 1. razred osnovne škole

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

UČITELJSKI STUDIJ

AK. GOD. 2020./2021.

Priprema za izvođenje nastavnog sata:

Priroda i društvo

Studentica: Laura Čuljak

Mentorica: doc. dr. sc. Ines Kovačić

Učitelj/ica mentor/ica:

Pula, rujan 2021.

Škola:	
Razredni odjel i školski sat:	1. razred, 3. školski sat
Nastavna tema:	Dan voda
Nastavna jedinica:	Obilježavanje znamenitih datuma
Tip sata:	Obrada novog sadržaja
Ključni pojmovi:	Planet Zemlja, voda, očuvanje okoliša
Korelacije:	Hrvatski jezik, Tjelesna i zdravstvena kultura

Odgojno-obrazovni ishodi	
Kognitivni	Učenik će nabrojati svojstva vode. Učenik će objasniti razliku između slatke i slane vode. Učenik će zaključiti važnost očuvanja vode.
Psihomotorički	Učenik će pratiti prilagodljivost vode. Učenik će demonstrirati vodu kao otapalo. Učenik će nastaviti brinuti o vodi i njenom onečišćenju.
Afektivni	Učenik će povezati korištenje vode u kućanstvu s uštedom vode. Učenik će izdvojiti primjere kako očuvati vodu. Učenik će osvijestiti ljude oko sebe o važnosti vode i onečišćenja okoliša.

Nastavna sredstva i pomagala	Globus, čaša, voda, naranča, kamen, krumpir, nož, sol, šećer, cedevita, jaje, posude, vrećice za zamrzivač
Nastavne metode	Metoda praktičnih radova, metoda demonstracije, metoda usmenog izlaganja
Sociološki oblici rada	Frontalni rad, grupni rad, individualni rad

Izvori i literatura	1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2019.) <i>Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj, Zagreb.</i>
----------------------------	---

	<p>2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2006.) HNOS – <i>Nastavni plan i program za osnovnu školu</i>, Zagreb, GIPA.</p> <p>3. Bloom, B. (1954.) <i>Taxonomy of Educational Objectives</i>, Chicago, Lansford.</p>
--	---

Organizacija nastavnog sata i potrebno vrijeme	Sadržaj rada ili aktivnosti učitelja	Aktivnosti učenika	Metodičko oblikovanje
<p>Uvodni dio (motivacija, najava teme i cilja) 5 min.</p>	<p>Učiteljica pozdravlja učenike i na stol ispred njih stavlja globus. Ispituje učenike znaju li naziv ovog predmeta.</p> <p>Učiteljica im govori da se ispred njih nalazi globus koji nam predstavlja umanjeni prikaz Zemlje. Učiteljica zatim ispituje učenike znaju li pomoću boja na globusu raspoznati što sve možemo naći na njemu. Učiteljica, nakon njihovih raznovrsnih odgovora, ispituje učenike što mogu zaključiti samo gledajući u globus?</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju i odgovaraju na pitanje</p> <p>Učenici odgovaraju na pitanje: „smeđe i zelene boje su kopno, a plavo je more i voda“</p> <p>Učenici dolaze do zaključka da je veća zastupljenost vode nego kopna na Zemlji</p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Frontalni rad, metoda razgovora</p>

<p>Glavni dio (obrada novih nastavnih sadržaja)</p> <p>20 min.</p>	<p>Učiteljica zatim pored globusa stavlja čašu vode te ispituje učenike znaju li koliko je stara ova voda u čaši. Nakon što su učenici nagađali o starosti vode, učiteljica im objašnjava da je voda u čaši stara koliko i naš planet Zemlja. Učiteljica objašnjava učenicima da voda nikad ne nestaje nego da kruži u prirodi jer je voda obnovljivi izvor energije. Učiteljica govori učenicima da svake godine 22. ožujka obilježavamo „Dan voda“.</p> <p>Učiteljica zatim dijeli učenike u 4 grupe te će svaka grupa morati dokazati određeno svojstvo vode pokusom ili usmenim izlaganjem uz učiteljičinu pomoć.</p> <p>1.grupa: Gdje se sve nalazi voda?</p> <p>2. grupa: Kako možemo očuvati vodu?</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju i odgovaraju na pitanje: „...dvije minute, dva sata, dva mjeseca...“</p> <p>Učenici pažljivo slušaju</p> <p>Učenici pažljivo slušaju upute za grupni rad</p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Frontalni rad</p> <p>Grupni rad, metoda</p>
--	---	--	---

	<p>3. grupa: Voda kao otapalo</p> <p>4. grupa: Slana i slatka voda</p> <p>Nakon što su se učenici razmjestili po grupama, učiteljica obilazi svaku grupu te im pomaže pri smišljanju ideja kako bi ostali učenici mogli što jednostavnije i zanimljivije shvatiti njihovo izlaganje. Učenici koji su u grupama gdje će biti pokus (1., 3. i 4. grupa) su dobili sve potrebne materijale i na temelju njih se pripremaju za svoje izlaganje. Učiteljica po potrebi obilazi grupe.</p>	Učenici započinju grupni rad	<p>praktičnih radova</p> <p>Grupni rad, metoda praktičnih razgovora</p>
<p>Završni dio (ponavljanje i vježbanje)</p> <p>20 min.</p>	<p>Nakon što su učenici dovršili svoje materijale za izlaganje, jedna po jedna grupa izlazi pred ostatak razreda te izlaže svoj dio. 1. grupa dobila je naranču, kamen i krumpir. Njihov zadatak je bio dosjetiti se kako pomoću pokusa, s te tri</p>	Učenici izlažu svoje radove po grupama	Grupni rad, metoda demonstracije, metoda usmenog izlaganja

	<p>stvari, dokazati ostatku razreda da vodu možemo naći i na skrivenim mjestima.</p> <p>2. grupa usmeno daje prijedloge za očuvanje voda i okoliša. 3. grupa dobila je sol, šećer i cedevitu. Njihov cilj je pokazati ostatku razreda kako voda može djelovati i kao otapalo. 4. grupa dobila je dva jaja, posudicu sa slanom i slatkom vodom kako bi uočili razlike između slane i slatke vode. Cilj pokusa je uvidjeti što se dogodi kada se jaje nalazi u slanoj vodi, a što kada se nalazi u slatkoj vodi.</p> <p>Nakon što su učenici završili sa svojim izlaganjima, svi se vraćaju na svoja mjesta te im učiteljica dijeli vrećice za zamrzivač koje su napunjene vodom. Vrećice su zatvorene, a učenici ih svojim rukama oblikuju</p>		
--	---	--	--

	<p>kako god oni žele jer voda mijenja svoj oblik i prilagođava se onome u čemu se trenutno nalazi.</p> <p>Učiteljica se zahvaljuje učenicima na pozornosti i podsjeća ih na važnost očuvanja okoliša i onečišćenja vode.</p>	<p>Učenici se zabavljaju te pritom uče da se voda prilagođava svemu upravo zbog svog tekućeg stanja</p>	<p>Frontalni rad, individualni rad</p>
--	--	---	--

Nastavna priprema za 2. razred osnovne škole

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
UČITELJSKI STUDIJ
AK. GOD. 2020./2021.

Priprema za izvođenje nastavnog sata:

Priroda i društvo

Studentica: Laura Čuljak

Mentorica: doc. dr. sc. Ines Kovačić

Učitelj/ica mentor/ica:

Pula, rujan 2021.

Škola:	
Razredni odjel i školski sat:	2. razred, 2. školski sat
Nastavna tema:	Dan voda
Nastavna jedinica:	Obilježavanje znamenitih datuma
Tip sata:	Obrada novog sadržaja
Ključni pojmovi:	voda, Dan voda, svojstvo vode
Korelacije:	Hrvatski jezik, Likovna kultura, Uporaba IKT-a

Odgojno-obrazovni ishodi	
Kognitivni	Učenik će definirati svojstva vode. Učenik će razlikovati svojstva vode. Učenik će dati primjer očuvanja vode.
Psihomotorički	Učenik će prepoznati najbitnija obilježja vode. Učenik će demonstrirati predmete koje plivaju/tonu u doticaju s vodom.
Afektivni	Učenik će osvijestiti ostale učenike o očuvanju vode. Učenik će ukazati na svojstva vode. Učenik će usporediti stvari koje plivaju/tonu u doticaju s vodom.

Nastavna sredstva i pomagala	Plakat, laptop, tablet, enciklopedije, knjige, šeširić, škare, ljepilo, posude, stvari (ključ, lopta, igračka i sl.)
Nastavne metode	Metoda čitanja, metoda pisanja, metoda razgovora, metoda demonstracije, metoda praktičnih radova
Sociološki oblici rada	Frontalni rad, individualni rad, rad u paru

Izvori i literatura	1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2019.) <i>Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj</i> , Zagreb.
----------------------------	--

	<p>2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2006.) HNOS – <i>Nastavni plan i program za osnovnu školu</i>, Zagreb, GIPA.</p> <p>3. Bloom, B. (1954.) <i>Taxonomy of Educational Objectives</i>, Chicago, Lansford.</p>
--	---

Organizacija nastavnog sata i potrebno vrijeme	Sadržaj rada ili aktivnosti učitelja	Aktivnosti učenika	Metodičko oblikovanje
<p>Uvodni dio (motivacija, najava teme i cilja) 10 min.</p>	<p>Učiteljica pozdravlja učenike te im govori da se udobno smjestite jer će im ona pročitati jednu kratku priču (Prilog 1) o Prirodi i Društvenku. Nakon što je učiteljica pročitala priču započinje s pitanjima: „O čemu razgovaraju Priroda i Društvenko?“, „Što nam poručuju, kako se treba odnositi prema vodi?“, „Kome je sve potrebna voda?“</p> <p>Učiteljica dijeli učenike u parove i govori im kako će danas biti istražitelji. Svaki par će iz šešira u obliku kapljice izvući jedno stanje vode te je</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju</p> <p>Učenici odgovaraju na pitanja: „O Danu voda“, „Vodu trebamo čuvati i ne zagađivati ju“, „ljudi, biljke, životinje..“</p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Individualni rad, metoda razgovora</p> <p>Rad u paru,</p>

	<p>njihov zadatak istražiti sve o tom stanju vode služeći se materijalima koje je učiteljica donijela: enciklopedija, laptop, tablet te razne knjige. Nakon što svi učenici izvrše svoje zadatke, istraženi materijal će bilježiti na plakat. Svaki par će izložiti svoj dio na plakat te ga ukrasiti po želji (prigodnim crtežima/sličicama).</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju upute</p>	<p>metoda praktičnih radova</p>
<p>Glavni dio (obrada novih nastavnih sadržaja) 25 min.</p>	<p>Učenici se razdvajaju u parove te dolaze do stola izvući svoju temu na temelju koje će raditi istraživanje. Nakon što učenici odaberu jedan papirić s temom, učiteljica im daje prigodne materijale kojima će se služiti. Zadatak učenika u parovima je da rasporede poslove te pomno istraže određeno</p>	<p>Učenici započinju s istraživanjem</p>	<p>Rad u paru, metoda čitanja, metoda pisanja</p>

	<p>svojstvo vode. Nakon što su učenici odradili istraživački dio i prikupili sve potrebne materijale, jedan po jedan par dolazi do plakata i bilježi „svoje“ svojstvo vode. Nakon što svi parovi dodaju svoje materijale, izlažemo plakat cijelom razredu, kako bi se svi upoznali sa svakim svojstvom vode te plakat možemo objesiti u učionici.</p>	<p>Učenici izlažu svoj dio rada</p>	<p>Rad u paru, metoda demonstracije, metoda razgovora</p>
<p>Završni dio (ponavljanje i vježbanje) 10 min.</p>	<p>Učiteljica slaže učenike u krug te ispred njih, na sredinu učionice, stavlja stol na kojemu se nalaze dvije posude vode. Oko tih posuda nalaze se razne stvari (ključ, loptica i sl.). Sada će učenici uspoređivati kako se predmeti ponašaju u doticaju s vodom, plivaju li ili tonu. Svaki učenik iznosi svoj zaključak nakon što „uroni“ predmet u vodu.</p>	<p>Učenici pozorno slušaju</p> <p>Učenici izvode pokuse te uspoređuju</p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Individualni rad, metoda razgovora</p>

Prilog 1. Lutkarska predstava: Priroda i Društvenko

LUTKA PRIRODA I DRUŠTVENKO (obučeni u plavo)

PRIRODA: (zove Društvenka) Društvenko, Društvenko!! On uvijek kasni. Svaki puta kada se dogovorimo on mora kasniti barem 5 minuta. Dolaziš li ili idem sama?

DRUŠTVENKO: Bok, Prirodo! Oprosti što sam kasnio. Mama mi je zaboravila pripremiti nešto plavo za obući pa sam sada raskopao cijeli ormar. Vidi, vidi, pa i ti si se uredila. Odnosno uplavila.

PRIRODA: Pa takav je bio dogovor, zar ne? Danas smo svi u plavom. Zar ne djeco? Kako ste samo zgodni!!

DRUŠTVENKO: No, kakvu to tajnu preda mnom kriješ? Kamo me odvući želiš?

PRIRODA: Društvenko , htjela bih da danas zajedno sa mnom i učenicima 1. B razreda proslavimo Dan voda.

DRUŠTVENKO: Ma, nisi me morala onda iz kuće izvući van. Vode sam mogao gledati i doma. Otvoriš slavinu i voda izviri van.

PRIRODA: Budi ozbiljan. U nedjelju je bio Dan voda. Vode su imale rođendan.

DRUŠTVENKO: Znači li to da vodi moramo čestitati rođendan?

PRIRODA: Bilo bi lijepo jer bez nje nas, biljaka i životinja ne bi bilo.

DRUŠTVENKO: Pa ako ne bi bilo vode, ja bih pio sok!!

PRIRODA: Baš si mi ti neka mudra glavica. A od čega se radi sok?? Od vode.

DRUŠTVENKO: Pa ako je tako važna mogli bismo joj otpjevati pjesmu -Danas nam je divan dan, divan dan. Našoj vodi rođendan, rođendan, rođendan. Živjela, živjela, uvijek čista bila, živjela živjela uvijek čista bila.

Djeco pokušajmo zajedno otpjevati ... pjevaju zajedno.

PRIRODA: i NE ZABORAVITE DJECO, VODA JE ŽIVOT I ZATO PAMET U GLAVU – ČUVAJTE I ŠTEDITE VODU! A do druge godine pijte puno vode i zdravi nam bili. Mi sada jurimo na pecanje na Dravu. Pozdrav!

Nastavna priprema za 3. razred osnovne škole

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
UČITELJSKI STUDIJ
AK. GOD. 2020./2021.

Priprema za izvođenje nastavnog sata:

Priroda i društvo

Studentica: Laura Čuljak

Mentorica: doc. dr. sc. Ines Kovačić

Učitelj/ica mentor/ica:

Pula, rujan 2021.

Škola:	
Razredni odjel i školski sat:	3. razred, 3. sat
Nastavna tema:	Dan voda
Nastavna jedinica:	Obilježavanje znamenitih datuma
Tip sata:	Obrada novog sadržaja
Ključni pojmovi:	Dan voda, voda, očuvanje, štednja, potrošnja
Korelacije:	Hrvatski jezik, Matematika

Odgojno-obrazovni ishodi	
Kognitivni	Učenik će prepoznati razliku između nepotrebnog trošenja vode i uštede vode. Učenik će pokrenuti uštedu vode u školi i kod kuće.
Psihomotorički	Učenik će pokrenuti raspravu na temu potrošnje vode. Učenik će demonstrirati pročišćavanje vode.
Afektivni	Učenik će predstaviti načine na koje možemo uštediti vodu. Učenik će osvijestiti ljude oko sebe o potrošnji vode.

Nastavna sredstva i pomagala	Enciklopedija, laptop, računalo, knjige, ploča, kreda, mikroskop, posuda, boca kišnice, gaza
Nastavne metode	Metoda demonstracije, metoda čitanja, metoda pisanja, metoda razgovora
Sociološki oblici rada	Frontalni rad, grupni rad, individualni rad

Izvori i literatura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2019.) <i>Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj</i>, Zagreb. 2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2006.) <i>HNOS – Nastavni plan i program za osnovnu školu</i>, Zagreb, GIPA. 3. Bloom, B. (1954.) <i>Taxonomy of Educational Objectives</i>, Chicago, Lansford.
----------------------------	---

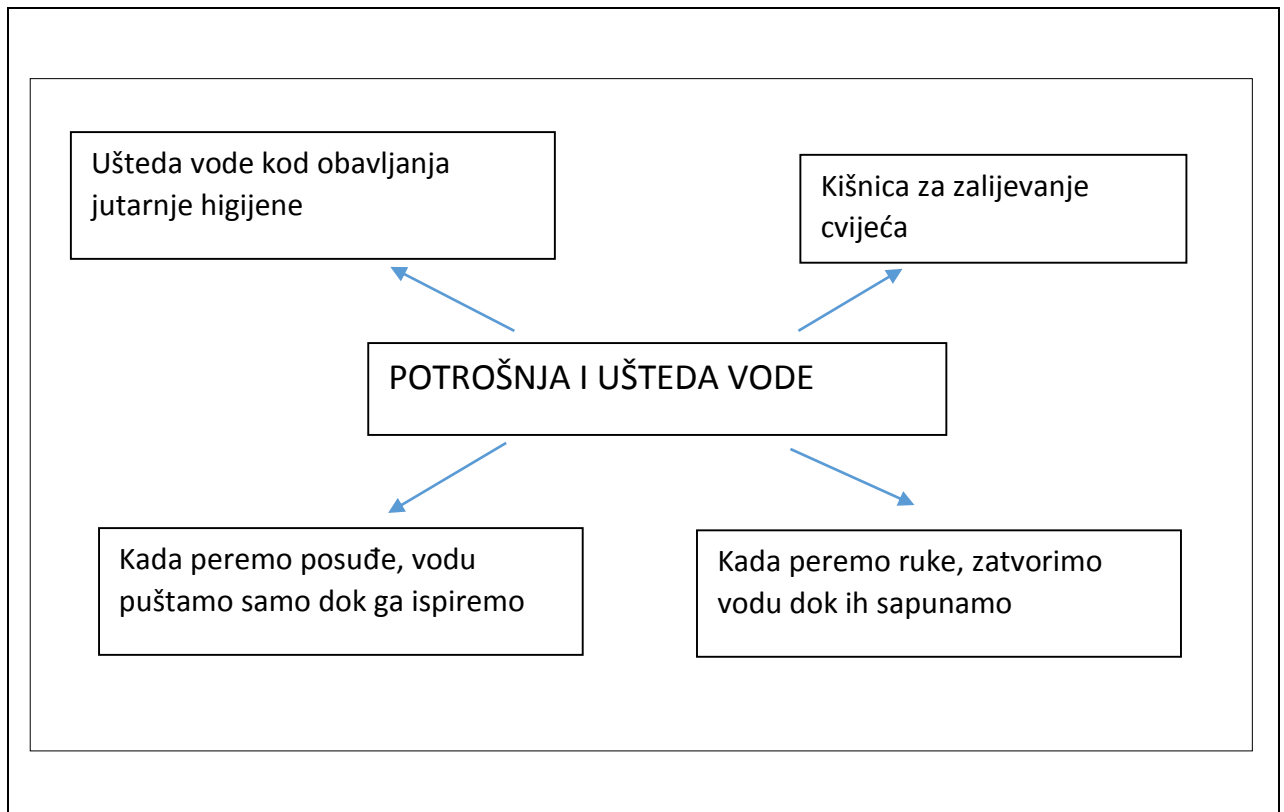
	Sadržaj rada ili aktivnosti učitelja	Aktivnosti učenika	Metodičko oblikovanje
Uvodni dio (motivacija, najava teme i cilja) 8 min.	Učiteljica pozdravlja učenike te im govori da se udobno smjeste. Ispituje učenike kako oni u svom kućanstvu utječu na potrošnju vode. Nakon što su učenici dali neke svoje prijedloge, učiteljica im govori da će danas u grupama istraživati načine na koje mogu smanjiti potrošnju vode kako bi uštedili. Učiteljica ih ispituje što misle o kišnici kao vodi za piće te jesu li to ikad probali.	Učenici pažljivo slušaju i odgovaraju na pitanja Učenici pažljivo slušaju upute Učenici pažljivo slušaju i odgovaraju na pitanja	Frontalni rad, metoda razgovora Metoda razgovora
Glavni dio (obrada novih	Učiteljica dijeli učenike u 4 grupe te im dijeli materijale (enciklopedija, laptop,	Učenici pažljivo slušaju upute	Frontalni rad, grupni rad

<p>nastavnih sadržaja)</p> <p>22 min.</p>	<p>knjige, računalo) pomoću kojih će istražiti sve načine uštede vode. Učenici će ovaj zadatak zapisati na papir u natuknicama, a zatim izložiti pred ostatkom razreda. Učiteljica će na sredinu ploče napisati naslov „Potrošnja i ušteda vode“ te će dodavati natuknice od sve 4 grupe kako ih oni budu izlagali. Natuknice koje se budu ponavljale zapisivat će samo jednom. Učiteljica obilazi grupe povremeno te pomaže pri usmjeravanju učenika ako je potrebno.</p> <p>Nakon što su učenici završili s istraživanjem, počinje izlaganje pred ostatkom razreda. Učenici izlažu svoje natuknice te svaku obrazlažu, a učiteljica ih za to vrijeme zapisuje na ploču.</p>	<p>Učenici se obraćaju učiteljici za pomoć ako je potrebno</p> <p>Učenici predstavljaju svoj rad</p>	<p>Metoda čitanja, metoda pisanja</p> <p>Frontalni rad</p> <p>Metoda demonstracije, metoda razgovora, grupni rad</p>
---	---	--	--

Završni dio (ponavljanje i vježbanje) 15 min.	Učiteljica okuplja učenike u krug na sredini učionice te im govori kako im je na početku današnjeg sata spomenula kišnicu, a oni je sada mogu vidjeti na stolu ispred njih u boci. Učiteljica objašnjava kako je tu kišnicu skupljala kod kuće tako što je ostavila jednu veću posudu na sredini dvorišta kako bi mogla skupiti što više kišnice. Zatim govori učenicima kako i inače skuplja kišnicu te ju koristi za	Učenici slušaju	pozorno Frontalni rad

	<p>zalijevanje cvijeća i time osigurava veliku uštedu vode svome kućanstvu. Iako nam kišnica izgleda bistro i čisto golim okom, kad ju stavimo ispod mikroskopa možemo uočiti mnoštvo malih stvari. Učiteljica govori učenicima da će sada prvo svi, jedan po jedan, pogledati kišnicu ispod mikroskopa te opisati svoje zapažanje. Nakon što svi učenici završe, učiteljica im govori kako će sada napraviti pokus u kojem će pročistiti kišnicu. Za ovaj pokus potrebna im je kišnica, gaza kroz koju će pročistiti vodu te posuda/zdjela u koju će prolaziti pročišćena voda. Pokus će izvesti par puta kako bi svi učenici mogli sudjelovati.</p>	<p>Učenici pažljivo slušaju upute</p> <p>Učenici opisuju svoja zapažanja</p> <p>Učenici pažljivo slušaju upute</p> <p>Učenici izvode pokus</p>	<p>Individualni rad, metoda razgovora</p> <p>Frontalni rad</p> <p>Metoda praktičnih radova, individualni rad</p>
--	---	--	--

PLAN PLOČE

Nastavna priprema za 4. razred osnovne škole

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
UČITELJSKI STUDIJ
AK. GOD. 2020./2021.

Priprema za izvođenje nastavnog sata:

Priroda i društvo

Studentica: Laura Čuljak

Mentorica: doc. dr. sc. Ines Kovačić

Učitelj/ica mentor/ica:

Pula, rujan 2021.

Škola:	
Razredni odjel i školski sat:	4. razred, 4. sat
Nastavna tema:	Dan voda
Nastavna jedinica:	Obilježavanje znamenitih datuma
Tip sata:	Obrada novog sadržaja
Ključni pojmovi:	Dan voda, pokus, vodeni mlin, pročišćivač vode
Korelacije:	Hrvatski jezik, Likovna kultura

Odgojno-obrazovni ishodi	
Kognitivni	Učenik će opisati pokus koji izvodi. Učenik će ukazati na uštedu vode.
Psihomotorički	Učenik će konstruirati vodeni mlin/pročišćivač vode. Učenik će povezati dosad naučeno gradivo o vodi.
Afektivni	Učenik će predstaviti pokus ostalim učenicima. Učenik će iskazati brigu za očuvanjem i uštedom vode.

Nastavna sredstva i pomagala	Računalo, projektor, limenka, drveni štapići, škare, ljepilo, skalpel, olovke, ravnalo, šestar, slamke, karton, čačkalica, vata, šljunak, pijesak, komadić stiropora, zemlja, voda, boca
Nastavne metode	Metoda demonstracije, metoda praktičnih razgovora, metoda razgovora
Sociološki oblici rada	Frontalni rad, individualni rad, grupni rad

Izvori i literatura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2019.) <i>Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj</i>, Zagreb. 2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2006.) <i>HNOS – Nastavni plan i program za osnovnu školu</i>, Zagreb, GIPA. 3. Bloom, B. (1954.) <i>Taxonomy of Educational Objectives</i>, Chicago, Lansford.
----------------------------	---

Organizacija nastavnog sata i potrebno vrijeme	Sadržaj rada ili aktivnosti učitelja	Aktivnosti učenika	Metodičko oblikovanje
<p>Uvodni dio</p> <p>(motivacija, najava teme i cilja)</p> <p>8 min.</p>	<p>Učiteljica pozdravlja učenike te im govori da se udobno smjeste na svoja mjesta jer ćemo rješavati križaljku (Prilog 1) kako bi ponovili i utvrdili gradivo koje su dosad usvojili.</p> <p>Učenici se dizanjem ruke javljaju kako bi dali točan odgovor/pojam te tako skupljaju bodove.</p>	<p>Učenici pozorno slušaju upute</p> <p>Učenici sudjeluju u rješavanju križaljke</p>	<p>Frontalni rad, individualni rad, metoda razgovora</p>
<p>Glavni dio</p> <p>(obrada novih nastavnih sadržaja)</p> <p>27 min.</p>	<p>Učiteljica zatim proziva 4 učenika s najvećim brojem bodova te im govori kako će oni biti glasnogovornici svoje skupine. Njihov zadatak je odabrati ostatak svoje skupine. Nakon što su se učenici podijelili u skupine učiteljica poziva glasnogovornike da dođu ispred ploče kako bi izvukli temu pokusa</p>	<p>Učenici pozorno slušaju upute</p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Grupni rad</p>

	<p>kojeg će izvoditi danas. 2 skupine će izrađivati vodeni mlin, a preostale dvije skupine će izraditi pročišćivač vode. Nakon što su skupine dobile svoje teme dolaze po potreban materijal za izradu te kreću s podjelom zadataka u skupini. Cilj glasnogovornika je ravnopravno raspodijeliti zadatke svim učenicima u skupini. Učenici se služe svim dobivenim materijalima te se obraćaju učiteljici za pomoć, ako je potrebno. Poželjno je da sami osmisle nešto kreativno i domišljato, bez kopiranja tuđih ideja.</p>	<p>Učenici započinju sa izradom naprava i pokusa</p>	<p>Grupni rad, metoda praktičnih radova, metoda razgovora</p>
<p>Završni dio (ponavljanje i vježbanje) 10 min.</p>	<p>Nakon što su učenici završili svoje naprave kreće predstavljanje ostatku razreda. Nakon predstavljanja učenici izvode pokus. Prilikom izvođenja pokusa opisuju sve što rade te koji je cilj ovog pokusa.</p>	<p>Učenici prezentiraju svoj rad; potrebni materijal, korake pri izradi te izvode pokus</p>	<p>Grupni rad, metoda demonstracije, metoda razgovor</p>

	<p>Učenici iz drugih skupina postavljaju pitanja ako imaju nekih nejasnoća te pomno prate pokus kako bi mogli iznijeti svoje zapažanje na kraju pokusa. Nakon što sve skupine predstave svoje raznovrsne naprave i pokuse, učiteljica im pušta video (Prilog 2) te im se zahvaljuje na pažnji i odličnim radovima/pokusima danas.</p>	<p>Učenici aktivno slušaju predstavljanje skupine</p>	<p>Frontalni rad</p>
--	---	---	----------------------

Prilog 1. Kviz

<https://www.toglic.com/en/self-open/5aad96e05058d/embed>

Prilog 2. Ušteda vode

https://www.youtube.com/watch?v=2l_OC-zHWEk&ab_channel=Mirna

Rasprava

Nastavni predmet Priroda i društvo jedan je od najkompleksnijih i najraznovrsnijih predmeta u osnovnoj školi. Baš zbog toga možemo reći i da se smatra jednim od najzanimljivijih predmeta. Možemo reći također da je najprikladniji za ostvarivanje znanstveno-istraživačke nastave odnosno istraživačkog pristupa.

Djeca uče od najranije dobi tako što dolaze u doticaj s okolinom i ljudima oko sebe. Uče o sebi, o promjenama koje se događaju na tijelu kroz godine, ali također uče i o promjenama koje se događaju u prirodi. Cilj je osvijestiti djecu o stanju u prirodi te ih poticati na aktivno sudjelovanje u zaštiti okoliša.

Rezultati dobiveni o zastupljenosti obilježavanja znamenitih datuma u nastavi prirode i društva u udžbenicima pokazuju nam da su učenici nedovoljno informirani o nekim značajnim datumima, bitnim za njihov daljnji napredak. Usporedimo li podatke iz udžbenika sa zastupljenošću u Kurikulumu možemo reći da u udžbenicima ipak prevladava više gradiva koje možemo povezati sa znamenitim datumima koje bi učenici trebali utvrditi tijekom svog osnovnoškolskog obrazovanja. Smatram da bi se i u udžbenicima (ne samo gore navedenim) također trebalo dodati još više sadržaja na temu Obilježavanje znamenitih datuma.

Zaključak

Obilježavanje znamenitih datuma u nastavi prirode i društva nije dovoljno zastupljeno niti u udžbenicima, koji se koriste na nastavi prirode i društva, niti u Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo. Možemo primijetiti da je obilježavanje znamenitih datuma najviše zastupljeno u udžbenicima za 4. razred, ali da u udžbenicima za 3. razred uopće nije zastupljeno.

Razlika zastupljenosti između Kurikuluma i udžbenika je znatno velika. Udžbenici su bogatiji sadržajem na temu obilježavanja znamenitih datuma u nastavi prirode i društva pa prema tome, bez ikakvog istraživanja, bismo mogli zaključiti da je u Kurikulumu otprilike ista postotna zastupljenost, no nije.

Nakon što je uspoređena zastupljenost u udžbenicima i Kurikulumu možemo zaključiti da je u oba slučaja nedovoljno informacija koje uvelike utječu na daljnji rast i razvoj djeteta jer se s razlogom zove „obilježavanje znamenitih datuma“. Veoma je bitno učenicima priuštiti okruženje, ali i materijale pomoću kojih mogu napredovati te prikupljati što više bitnih informacija. Osobito bih naglasila važnost davanja dodatnih informacija u e-udžbenicima koji su najčešće i popraćeni pisanim i tiskanim materijalima.

Literatura

1. Arnautov S., N.; Basta, S.; Škreblin, S. (2020). Pogled u svijet 1 – radni udžbenik za prvi razred osnovne škole. Profil Klett. Zagreb.
2. Arnautov S., N.; Basta, S.; Jelić K., M.; Škreblin, S. (2020). Pogled u svijet 2 – radni udžbenik za drugi razred osnovne škole. Profil Klett. Zagreb.
3. Arnautov S.; N., Basta, S.; Jelić K., M.; Škreblin, S. (2020). Pogled u svijet 3 – radni udžbenik za treći razred osnovne škole. Profil Klett. Zagreb.
4. Arnautov S., N.; Basta, S.; Škreblin, S. (2020). Pogled u svijet 4 – radni udžbenik za četvrti razred osnovne škole. Profil Klett. Zagreb.
5. Bezić, K. (1996). Metodika nastave prirode i društva. Rijeka.
6. Bezić, K. (1997). Metodika nastave prirode i društva. Zagreb. Hrvatski pedagoško-književni zbor.
7. Bulić, M. i sur. (2019). Priroda, društvo i ja 1 - radni udžbenik iz prirode i društva za prvi razred osnovne škole. Alfa. Zagreb.
8. Bulić, M. i sur. (2019). Priroda, društvo i ja 2 - radni udžbenik iz prirode i društva za drugi razred osnovne škole. Alfa. Zagreb.
9. Bulić, M. i sur. (2019). Priroda, društvo i ja 3 - radni udžbenik iz prirode i društva za treći razred osnovne škole. Alfa. Zagreb.
10. Bulić, M. i sur. (2021). Priroda, društvo i ja 4 - radni udžbenik iz prirode i društva za četvrti razred osnovne škole. Alfa. Zagreb.
11. Braičić, Z.; Ivanda K., T.; Letina, A. (2020). Istražujemo naš svijet 3 – udžbenik prirode i društva s dodatnim digitalnim sadržajima u trećem razredu osnovne škole. Zagreb. Školska knjiga.
12. Braičić, Z.; Ivanda K., T.; Letina, A. (2021). Istražujemo naš svijet 4 – udžbenik prirode i društva s dodatnim digitalnim sadržajima u četvrtom razredu osnovne škole. Zagreb. Školska knjiga.
13. De Zan, I. (2005). Metodika nastave prirode i društva. Zagreb. Školska knjiga.

14. De Zan, I.; Ivanda K.; T., Letina, A. (2019). Istražujemo naš svijet 1 – udžbenik prirode i društva s dodatnim digitalnim sadržajima u prvom razredu osnovne škole. Zagreb. Školska knjiga.
15. Ivanda K., T.; Letina, A. (2020). Istražujemo naš svijet 2 – udžbenik prirode i društva s dodatnim digitalnim sadržajima u drugom razredu osnovne škole. Zagreb. Školska knjiga.
16. Marsh, J. C. (1994). Kurikulum. Zagreb. Educa.
17. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Zagreb. Narodne novine. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html [Pristupljeno: 1. rujna 2021.]
18. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006). Nastavni plan i program za osnovnu školu. Zagreb. GIPA.
19. Previšić, V. (2007). Kurikulum. Zagreb. Školska knjiga.

Sažetak

Obilježavanje znamenitih datuma kroz nastavu prirode i društva

Nastava prirode i društva smatra se jednim od kompleksnijih i sveobuhvatnih nastavnih predmeta tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. Tijekom godine postoje razni događaji koje obilježavamo, kod kuće ili u školi, a mogu biti rođendani, blagdani te neki značajniji datumi koje svi obilježavamo poput Dana državnosti i sl. U skladu s time, cilj ovog diplomskog rada je istražiti zastupljenost obilježavanja znamenitih datuma u udžbenicima koji se koriste u nastavi, te važećem Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo. Za usporedbu su korištena tri različita nakladnika s tri različita udžbenika te Kurikulum za nastavni predmet Priroda i društvo. Rezultati istraživanja ukazuju na to da su znameniti datumi zastupljeni u udžbenicima za 1. i 2. razred vezanim za katoličke blagdane te Dan državnosti, Dan neovisnosti, Dane kruha, Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata te Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje . U 4. razredu znameniti datumi se proširuju na obilježavanje vezano za sudjelovanje Republike Hrvatske u Europi. Obilježavanje znamenitih datuma vezanih za prirodoslovne sadržaje je nedostatno zastupljeno. Udžbenici sva tri nakladnika sadrže više odgojno-obrazovnih sadržaja usmjerenih na obilježavanje znamenitih datuma nego sam Kurikulum.

Ključne riječi: znameniti datumi, udžbenici, Kurikulum, Priroda i društvo

Abstract

Marking scientific days in the teaching of nature and society

The teaching of science is considered one of the most complex and comprehensive teaching subject during the elementary education. During the year, there are various events and dates that we celebrate, at home or at school, such as birthdays, holidays or some important dates that we all celebrate on the same day such as Statehood Day. Accordingly to this, the aim of this thesis is to investigate the prevalence of marking significant dates in textbooks, used in teaching, and the Curriculum for the subject Nature and Society. For comparison I used three different publishers with three different textbooks and the Curriculum for the subject Nature and Society. The results of the research indicate that significant dates are represented in textbooks for 1st and 2nd grade related to catholic holidays and Statehood Day, Independence Day, Bread Days, Remembrance Day for the victims of the Homeland War and Remembrance Day for the victims of Vukovar and Škabrnja. In the 4th grade, significant dates are extended to commemorations related to the participation of the Republic of Croatia in Europe. The marking of significant dates related to natural sciences is insufficiently represented. The textbooks of all three publishers contain more educational content aimed at marking significant dates than the Curriculum itself.

Keywords: significant dates, textbooks, Curriculum, Nature and Society